

Гаджиєва Е.Є.,
студентка 5 курсу, 6 групи, факультету адвокатури
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

СУЧАСНИЙ СТАН ЗАПОБІГАННЯ БУЛІНГУ В УКРАЇНІ

Анотація. У тезах встановлено детермінанти шкільного булінгу. Розглянуто сучасний стан політики запобігання булінгу в Україні. Запропоновано власні шляхи рішення проблеми.

Ключові слова: шкільний булінг, детермінанти булінгу, запобігання булінгу.

Анотація. В тезисах определены детерминанты школьного буллинга. Рассмотрено современное состояние политики предотвращения буллинга в Украине. Предложены собственные пути решения проблемы.

Ключевые слова: школьный буллинг, детерминанты буллинга, предотвращение буллинга.
Summary. In theses established the underlying causes https://en.wikipedia.org/wiki/School_bullying_-_Underlying_causes_of_school_bullying. The state of the policy of preventing bullying in Ukraine is exited. Also proposed my own ways to solve the problem.

Keywords : school bullying, underlying causes of school bullying, preventing bullying.

Актуальність вивчення злочинності, її соціальної сутності збільшується в умовах реформування соціально-економічного устрою в Україні, її правоохоронної та судової систем, розвитку євроінтеграційних процесів. Разом з тим кризові явища в економіці, умови збройного конфлікту на Сході України, породжують зростання антисоціальних проявів [1, с. 7].

У нашій державі активно проводиться політика протидії злочинності, вносяться зміни до законодавчих актів, приймаються нові. На мій погляд, на тлі такої старанної боротьби за правопорядок дивним виявляється факт, що тільки зараз на законодавчому рівні піднімається тема «булінгу» як окремого, самостійного поняття, за яке необхідно встановити реальну відповідальність, а не лише «символічну плату». Статистичні дані вражають, МВС наголошує – з булінгом 2017-го року зіткнулися 67% дітей. За даними Держстату, минулого навчального року в школах нараховувалося трохи більше 3,9 млн дітей, а значить 2,6 млн пережили або були свідками знущань. З них 40% нікому про це не говорили і не зверталися за допомогою – трохи менше половини соромляться говорити про це, а 22% вважають явище нормою. За даними громадської організації STUDENA, 2018-го року майже 64% вчителів зіткнулися з цькуванням дітей в своєму класі. За інформацією Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ), із булінгом у колі однолітків в Україні зіткнулися майже 70% дітей.

Незвичний для нашого сприйняття термін «булінг» тісно пов'язаний із такими поняттями, як насильство (застосування силових методів або психологічного тиску за допомогою погроз, свідомо спрямованих на слабких або тих, хто не може чинити опір; панування, влада людини над людиною) та агресія (дії, спрямовані на порушення фізичної і психічної цілісності людини або групи людей) [2].

Аналіз наукових робіт дає можливість визначити основні риси булінгу: систематичність; нерівність фізичних, психологічних і соціальних можливостей, які лежать в основі стосунків між жертвою й агресором, тобто агресор займає вище становище, ніж його жертва; взаємовідносини переслідувача й жертви; емоційне приниження, образа почуттів людини, що призводить до виключення її з групи. Серед причин булінгу в колективі вчені виділяють наступні: боротьба за лідерство; зіткнення різних субкультур, цінностей, поглядів і невміння толерантно ставитися до них; агресивність і віктимність; наявність у дитини психічних і фізичних вад; задрість; відсутність предметного дозвілля тощо [3].

Шкільний булінг можна розділити на дві основні форми: фізичний (умисні удари, стусани, побої, нанесення інших тілесних ушкоджень тощо; сексуальний булінг, хепісліпінг) і психічний (вербальний булінг, образливі жести або дії, залякування, ізоляція, активне неприйняття, пасивне неприйняття тощо).

Вважають, що жертвами булінгу стають діти чутливі, замкнуті, сором'язливі, тривожні, невпевнені в собі, нещасні, з низькою самооцінкою, схильні до депресії, діти, які не мають жодного близького друга й успішніше спілкуються з дорослими, ніж з однолітками. Однак провокувати знущання над собою можуть і сильні, обдаровані особистості [4].

Варто зазначити, що МОН спільно з Prometheus планують запустити онлайн-курс, щоб допомогти вчителям ефективно протидіяти цькуванню у школах. Зазначають, що наразі в

Україні є дуже багато напрацьованого матеріалу з антибулінгу – це методичні розробки не тільки МОН, але й педагогів, громадських організацій. Зважаючи на це, влітку створено робочу групу при МОН, яка займається об'єднанням усіх матеріалів для онлайн-курсу. Нині він перебуває на стадії розробки, тож за кілька місяців планується його презентувати [4, 5].

На мою думку, боротьба із булінгом має відбуватися на всіх рівнях: локальному, галузевому та загальному. Щодо локального, то профілактика цього негативного явища має починатися з родини: перш за все, батьки мають приділяти достатню увагу своїй дитині, слідкувати за змінами в її настрої, будувати з дитиною такі стосунки, щоб та завжди могла поділитися з ними проблемами, знайти в них підтримку та захист. По-друге, батьки мають більше спілкуватися з дитиною та на своєму прикладі показувати їй, що всі люди рівні у своїх правах, що до кожного треба ставитися із розумінням та повагою. Також необхідно підключити до цього процесу правоохоронні органи, працівники яких проводили б виховні розмови із батьками, діти яких проявляють агресію щодо інших.

Під галузевим рівнем маємо на увазі саме навчальні заклади, у яких за доцільне ввести у програму класні години (які наразі вже існують у багатьох школах), але поруч із обговоренням навчальних успіхів учнів класу, вчителям необхідно проводити інтелектуальні розважальні програми: настільні ігри, брейн-ринги тощо та слідкувати за атмосферою в класі, уникаючи пасивної ролі деяких учнів.

На загальному рівні доцільно було б зняти короткометражні соціальні стрічки, які б на емоційному рівні могли вплинути на школярів, розчулити, показати, до чого може призвести їх знущання з однолітків.

Отже, проблема розробки шляхів боротьби із булінгом в Україні є дуже актуальною, бо як відомо детермінанти протиправної поведінки у багатьох злочинців закладаються у дитинстві, є результатом пережитих у минулому травм та розчарувань, формуються від впливом соціального середовища загалом. Отже, боротьба із цькуванням у школі має надати не лише дітям, їх батькам і вчителям почуття впевненості і спокою, захистити права кожного індивіда, але й попередити вчинення злочинів у майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Сметаніна Н. В. Наукові підходи до теорії злочинності у сучасній українській кримінології: моногр. / Н. В. Сметаніна; за заг. ред. В. В. Голіни. – Х.: Право, 2016. – 192 с.
2. Лушпай Л. І. Шкільний булінг як різновид суспільної агресії [Електронний ресурс] / Л. І. Лушпай // Наук. зап. [Нац. ун-ту «Острозька академія»]. Сер.: Філологічна. – 2013. – Вип. 33. – С. 85. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nznuoaf_2013_33_28.pdf
3. Система захисту дітей від жорстокого поводження: навч.-метод. посіб. / Л. Волинець, Т. Дорошок, М. Євсюкова та ін.; [ред.: К. Левченко, І. Трубавіна]; Держ. соц. служба для сім'ї, дітей та молоді. Міжнар. жіночий правозахисн. центр «Ла Страда Україна». – К.: Держсоцслужба, 2005. – 395 с.
4. Стельмах С. С. Обдаровані діти як об'єкт булінгу / С. С. Стельмах // Навчання і виховання обдарованої дитини: теорія і практика: зб. наук. пр. – Вип. 8. – К.: Ін-т обдарованої дитини, 2012. – С. 196–202.
5. Стоп булінг: як зрозуміти, що дитину ображають у школі. URL: https://tsn.ua/lady/dom_i_deti/stop-buling-yak-zrozumiti-scho-ditynu-obrazhayut-u-shkolii-1228611.html (дата звернення: 03.11.2018).

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Матеріали XVIII студентської наукової конференції
з кримінології

(м. Харків, 28 листопада 2018 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2018

УДК 343.9:328.185(477)

A43

Редакційна колегія:

д-р юрид. наук, проф. Б. М. Головкін (*голова*);
канд. юрид. наук, доц. К. А. Автухов (*відповідальний секретар*);
д-р юрид. наук, проф. О. Ю. Шостко;
канд. юрид. наук, доц. М. Ю. Валуйська;
канд. юрид. наук, доц. С. Ю. Лукашевич;
канд. юрид. наук, доц. М. В. Романов;
канд. юрид. наук, доц. В. В. Пивоваров;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Таволжанський;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова;
канд. юрид. наук О. В. Гальцова;
канд. юрид. наук М. О. Маршуба;
канд. юрид. наук О. В. Новіков;
канд. юрид. наук К. Д. Кулик;
канд. юрид. наук М. Ю. Кутепов;
канд. юрид. наук Н. В. Сметаніна;
зав. лабораторією Ю. Г. Бойко

A43 **Актуальні проблеми протидії злочинності : матеріали XVIII студ.**
наук. конф. з кримінології (м. Харків, 28 листоп. 2018 р.) / за заг. ред.
А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. – Харків : Право, 2018. – 196 с.

ISBN 978-966-937-540-7

ISBN 978-966-937-540-7

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2018
© Оформлення. Видавництво «Право», 2018